

ПОМОЋ РАЊЕНИМ МИРОВЊАЦИМА У ЦАР

БОРБА ЗА
ЖИВОТ

Пробудили су их рафали, који већ дуже време нису свакодневица у Бангију, престоници Централноафричке Републике. Пуцњи не јењавају. Чини се да долазе из правца чувене раскрснице ПК5 и Трећег дистрикта. Рафалну паљбу прекине само понека експлозија гранате. Српски мировњаци припремају неопходну опрему. Свако понаособ, у себи, још једном понавља прописану процедуру и прати ситуацију.

Позив прекида мучну атмосферу ишчекивања. Дежурни лекар војне болнице нивоа 2 узбуњује хируршки тим. Најављен је долазак рањеника из камерунског контингента УН полиције. Хируршки тим врши кратке припреме и одлази у болницу. За њима креће потребан број лекара и медицинских техничара. Први рањеник је у болницу превезен касно, готово сат после тешког рањавања. Подлегао је повредама.

Паклени дан

Акција снага Мисије се наставља током преподнева. Позиви стижу један за другим. Још десет рањеника из Камеруна и Руанде с повредама од експлозија и из ватреног оружја. Масовни пријем повређених протиче без пропуса у организацији збрињавања. Операција једна за другом. Од свитања до сумрака. Сви рањеници су у стабилном стању.

Само два месеца од преузимања Војне болнице у Бангију, наши мировњаци осетили су на својој кожи у два инцидента, 2. и 8. августа, у размаку од свега шест дана, изазове које мисија MINUSCA доноси. Рањавање мировњака прекинуло је до тад релативно мирну мисију, у којој су санирали болесне и повређене у саобраћајним несрећама. Све се преко ноћи променило. Буквално.

– Тек око поднева добили смо информацију да је реч о покушају хапшења једног од вођа оружаних формација „екс-Селека“, оптуженог за више кривичних дела. У акцији, која је почела у 3.30 и трајала све до поднева, полицијске снаге камерунског контингента MINUSCA и војне снаге

MINUSCA из Руанде, уз подршку из ваздуха ангажовањем хеликоптера, упале су у Трећи дистрикт, где су наишле на јак отпор – прича командант нашег контингента пуковник Горан Радосављевић, појашњавајући акцију у којој је рањено 11 припадника УН, од којих је један преминуо.

– Један од рањених имао је тешке повреде и био је животно угрожен. Први задатак био је да њега збринемо, па смо одмах почели с кардиопулмоналном реанимацијом. Нажалост, повреда је била фатална и један млади живот је изгубљен – присећа се медицински техничар Сања Балабан, која је тада била дежурна болничарка. Ту ноћ, како каже, никад неће заборавити!

Као и сваког претходног дана капетан Дејан Радуловић, командир Групе за одржавање, седео је у трпезарији на свом уобичајеном месту, крај улазних врата и доручковао, када је чуо главног хирурга како дозива:

„Возач, где је возач? Идемо одмах у болницу имамо рањенике!“ Скочио је и у секунди се нашао за воланом. Нису чекали возача, већ су капетан Радуловић и командант контингента возили медицинаре до болнице.

– Када смо стигли склонио сам се са стране, да не сметам људима који су увежбано прихватили рањеника. Бројна возила са рањеницима из руандског батаљона нисупрестајала да стижу. Ушао сам у хируршко одељење и питао могу ли бити од неке користи. Сада већ смиреним и самоувереним гласом главни хирург ми је рекао да навучем рукавице и помогнем техничарима да преместе рањене на примарно збрињавање – сећа се капетан Радуловић, истичући да му је част што је могао да помогне медицинском тиму.

Чим су се зачули први рафали, по болничара Мирослава Кусмук дошао је дежурни базе. Рањеници су стизали и он је морао хитно да буде у болници.

– Као мртвозорник, имао сам прилике да доживим разне ситуације, али овакво искуство још нисам имао. Осећај који сам имао када сам сазнао да је један од рањеника подлегао повредама, тешко је исказати. Надао сам се да се то до краја мисије неће поновити. Преварио сам се. Свега

шест дана касније догодио се још један инцидент, чији је биланс – осам повређених и пет преминулих мировњака – објашњава Кусмук, напомињући да је пре поласка у мисију био савршено свестан ризика који MINUSCA носи, али га то не чини „оперисаним“ од саосећања и туге.

Завршен је први паклени дан у срцу Африке. Отвара се улазна капија и улази минибус са нашим лекарским тимом. Излазе лекари, медицински техничари и болничари који су се сатима борили за живот сваког рањеног мировњака. Као по команди, сви присутни устају. Пожртвовани медицинари добијају аплауз. Добродошлица изнуреним људима који су успешно извршили задатак спасавања људских живота. Осећање поноса с овим људима дели персонал MINUSCA без обзира на националну припадност. Поносни су и званичници у мисији и представници земаља чији су војници спасени. Редом, нашим лекарима одају признање. Специјални представник генералног секретара УН за ЦАР и шеф мисије, командант војне компоненте мисије, комесар полицијске компоненте мисије, камерунски амбасадор, колеге из мисије... Српској болници се верује.

Нови инцидент

Наредних дана наши медицинари превијају рањенике и припремају њихову евакуацију на виши ниво медицинског збрињавања, у Уганду, у болницу нивоа 3. Анализирају да ли су нешто могли боље и брже да ураде, да ли су пружили максимум. Српски тим јесте.

Нико није очекивао да ће се свега шест дана касније догодити још једно масовно рањавање. Наиме, 8. августа, дежурни тим српске болнице примио је информацију о рањавању осам припадника руандског контингента. Реакција наших медицинара била је брза и беспрекорна, а хируршки тим учинио је све како би се свих осам рањеника, од којих је шесторо имало повреде опасне по живот, збринуло на одговарајући начин. Сви

ПРВА ЖРТВА

Од октобра 2014. године и завршетка сукоба у ЦАР није било инцидената с тако великим бројем рањених, као у догађајима с почетка месеца. Војник који је настрадао 2. августа прва је жртва од ватреног оружја у редовима УН.

су оперисани и стабилисано им је здравствено стање, па су се већ сутрадан, у пратњи српског тима за евакуацију ваздушним путем, нашли на путу за болницу вишег нивоа.

– Напад на војнике MINUSCA из састава контингента Републике Руанде извршио је њихов припадник. Разлог за напад још није познат, а детаљи ће се знати по окончању званичне истраге – истиче Радосављевић, наглашавајући да су та два инцидента показала изванредну способност српске војне болнице.

Српска војна болница нивоа 2 једна је од три предвиђене болнице овог нивоа у мултинационалној операцији MINUSCA са задатком пружања двадесетчетворочасовне медицинске подршке снагама MINUSCA (војној, цивилној и полицијској компоненти).

– Иако нисмо имали податке о пристизању повређених и врсти њихових повреда, као командант бол-

нице веома сам задовољан брзином реаговања по израђеним плановима и процедурама за овакве случајеве. Екипе су радиле од раних јутарњих па све до вечерњих часова, збрињавајући сваког рањеног војника – каже пуковник Димовић и додаје да се српски медицинари од доласка у ЦАР суочавају с многобројним проблемима везаним за опремање болнице медицинским материјалом, лековима и опремом. Реч је о опреми и материјалу које су недостајала и нашој првој ротацији, а која је у надлежности мисије. У више наврата мировњаке су спасили лекови и средства које су наши лекари понели из Србије, злу не требало, за припаднике нашег контингента.

Беспрекоран рад

Према речима пуковника доцента др Небојше Ћенића, општег хирурга трауматолога, на дужности главног хирурга болнице, збрињавање великог броја рањеника не догађа се често у мисијама УН. Најчешће се ради о повредама насталим у саобраћајном трауматизму. Ретки су примери да је у периоду од седам дана болница прихватила велики број повређених од ватреног оружја. То се среће само у ратним зонама током војних операција.

ИЗНАД МАКСИМУМА

За само прва два месеца боравка у ЦАР друга ротација српског контингента збринула је 1.750 повређених и оболелих, од чега 910 неинфективних пацијената и 181 инфективан, 111 повређених, 200 пацијената с потврђеном маларијом, 207 са сумњом на маларију, а имали су и више од 140 стоматолошких интервенција.

– Бројке говоре много, јер је у поређењу са захтевом мисије прегледано 40 одсто више амбулантних пацијената, а хоспитализовано више од 20 одсто, урађено је за трећину више радиолошких прегледа и изведено чак четири пута више лабораторијских анализа од предвиђеног броја – набраја командант болнице пуковник Димић.

– Тријажа у тим околностима има циљ да категориса повређене у приоритетне групе. У прву категорију озбиљно повређених који захтевају ургентно хируршко решавање спада обично десет одсто од укупног броја. Тако је било и сада – наводи пуковник Ћенић и напомиње да је у првом догађају, у ноћи између 2. и 3. августа, примљено десет војника и полицајаца, који су задобили повреде ватреним оружјем.

– Осим хируршке екипе, тај тим чине радиолошки тим, пријемно-тријажно одељење, лаборанти и медицинско особље из стационара. С обзиром на то да је била реч о великом броју рањених, чак је и немеди-

ПРОЦЕНА РИЗИКА

– Безбедносна ситуација у Централноафричкој Републици и главном граду Бангију, је, како се наводи у проценама званичника, „релативно стабилана, али непредвидива“. Више пута смо се до сада уверили да најобичнији саобраћајни удес, с незнатним повредама учесника и материјалном штетом, може довести до неконтролисаног окупљања грађана и протеста. Довољан је само „окидач“ који нас може увести у кризу и угрозити безбедност мировњака – објашњава командант српског контингента.

Пуковник Горан Радосављевић

цински део учествовао у њиховом преношењу и организацији током прихвата. Водило се рачуна и о безбедности, јер су лица имала и лично наоружање – прича хирург Ђенић и додаје да је у том инциденту најтежа повреда била устрелна рана кроз леву лумбалну регију, с клиничким знацима акутног крварења у трбуху. После кратке анестезиолошке припреме урађен је хитан хируршки преглед. Још пет рањеника имало је тешке телесне повреде нанете аутоматском пушком, а двојица су имала мекоткивне повреде изазване металним деловима ручне гранате.

Српски медицински тим и пре инцидената радио је у лимитирајућим условима. Ионако мала и ограничена медицинска средства додатно су ослабели недавни инциденти. Због

лимита у залихама кисеоника, само две повреде рађене су у општој, а све остале у локалној анестезији. Контрола крварења није била могућа електрокаутером, а квалитет хируршких конача који су стајали на располагању био је минималан и неодговарајући.

Ипак, ништа од тога није поколебало српске медицинаре. Ефикасан рад ни на тренутак није изостао. Савршено уигран тим неком са стране деловао би као да му је рад у кризним ситуацијама и с ограниченим ресурсима свакодневица, што је далеко од истине. Лекарима и болничарима недостатак хируршког материјала био је подстрек да дају максимум, недозвољавајући рањеницима да подлегну повредама. ■

Ђорђе МИТРОВИЋ

